

VERSIE INTERNETCONSULTATIE

Wijziging van de Drinkwaterwet in verband met de borging van de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben dat het wenselijk is dat aanvullende maatregelen worden getroffen zodat drinkwaterbedrijven financieel gezond blijven, ook indien de noodzakelijke investeringen toenemen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Drinkwaterwet wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1, eerste lid, worden in alfabetische volgorde de volgende begripsbepalingen ingevoegd:

Autoriteit Consument en Markt: Autoriteit Consument en Markt, genoemd in artikel 2, eerste lid, van de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt;

bedrijfsverslag: een in een kalenderjaar uitgebracht verslag, dat ziet op het daaraan voorafgaande kalenderjaar, waarin inzichtelijk wordt gemaakt welke kosten, waaronder de vermogenskosten, zijn gerealiseerd voor de levering van drinkwater, de gerealiseerde omzet en het gerealiseerde bedrijfsresultaat;

meerjarenprognose: begroting waarin de verwachte financiële gezondheid, de verwachte kredietwaardigheid en de verwachte investeringen over de vijf komende kalenderjaren uiteen zijn gezet;

B

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid komt "en het aandeel eigen vermogen in het totale vermogen" te vervallen en wordt "worden" vervangen door "wordt".
2. Onder vernummering van het derde tot het tweede lid, vervalt het tweede lid.
3. In het tweede lid (nieuw) wordt "voor 1 november" vervangen door "voor 1 juli" en komt de zin "Onze Minister kan een besluit houdende vaststelling van de gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet een maal verlengen met ten hoogste drie kalenderjaren, indien noodzakelijk met het oog op de continuïteit of veiligheid van de openbare drinkwatervoorziening en onder met het oog daarop te stellen voorwaarden." te vervallen.

C

Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het tweede tot en met vierde lid tot het derde tot en met vijfde lid, wordt een lid ingevoegd, luidende:
2. Enkel in het geval dat de tarieven tijdelijk mogen worden verhoogd als bedoeld in artikel 13b, vierde lid, kan een drinkwaterbedrijf, in afwijking van het eerste lid, een tarief hanteren dat niet kostendekkend is.
3. Na het vijfde lid (nieuw) wordt een lid toegevoegd, luidende:

6. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan onze Minister regels stellen over de te hanteren afschrijvingstermijnen, bedoeld in het vierde lid.

D

Artikel 12 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid wordt "verslag" telkens gewijzigd door "bedrijfsverslag" en komt "dat inzicht verschaft in de kosten, waaronder de vermogenskosten, die in het voorafgaande kalenderjaar zijn gehanteerd bij het vaststellen van de tarieven voor de levering van drinkwater en het gerealiseerde bedrijfsresultaat over dat jaar" te vervallen.
2. Het derde lid komt te luiden:
3. Indien uit het bedrijfsverslag blijkt dan wel dat de schatting is dat het gerealiseerde bedrijfsresultaat de voor dat kalenderjaar op basis van artikel 11, derde lid, bepaalde vermogenskosten overschrijdt, draagt de eigenaar van een drinkwaterbedrijf er zorg voor dat die overschrijding uiterlijk in de tariefstelling van het kalenderjaar volgend op het kalenderjaar waarin het bedrijfsverslag is uitgebracht wordt gecompenseerd.
3. Na het derde lid worden twee leden toegevoegd, luidende:
4. Indien uit het bedrijfsverslag blijkt dat het gerealiseerde bedrijfsresultaat de voor dat kalenderjaar op basis van artikel 11, derde lid, bepaalde vermogenskosten onderschrijdt, kan de eigenaar van een drinkwaterbedrijf die onderschrijding compenseren in de twee kalenderjaren volgend op het kalenderjaar waarin het bedrijfsverslag is uitgebracht.
5. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald uit welke onderdelen een bedrijfsverslag bestaat.

E

Na artikel 12 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 12a

1. De eigenaar van een drinkwaterbedrijf zendt jaarlijks aan Onze Minister voor 1 december een meerjarenprognose.
2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kan worden bepaald uit welke onderdelen een meerjarenprognose bestaat.

F

Onder het laten vervallen in artikel 13 van de "1" voor het eerste lid, komt het tweede lid te vervallen.

G

Na artikel 13 worden drie artikelen ingevoegd, luidende:

Artikel 13a

1. Een drinkwaterbedrijf voert een goed financieel beheer waardoor hij langdurig in staat is om zijn taken en verplichtingen, gesteld bij of krachtens paragraaf 2, te vervullen en na te komen.
2. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld aan de kredietwaardigheid en aan de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven.
3. Indien een drinkwaterbedrijf niet langer aan de regels, bedoeld in het eerste lid, voldoet, of hier niet langer verwacht aan te kunnen voldoen:
 - a. stelt hij Onze Minister hiervan onverwijld schriftelijk op de hoogte;
 - b. stelt hij binnen een redelijke termijn na de melding een plan op waarin wordt beschreven op welke wijze hij de financiële gezondheid gaat verbeteren en zendt hij dit plan ter goedkeuring aan Onze Minister;
 - c. keert hij geen dividend uit aan zijn aandeelhouders.
4. In het plan, bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, wordt in elk geval opgenomen:

- a. de uitkomst van het onderzoek of door middel van extra kapitaalstorting het eigen vermogen van het drinkwaterbedrijf kan worden versterkt;
- b. een meerjarenprognose;
- c. de uitkomst van het onderzoek naar de mogelijkheid om kortere afschrijvingstermijnen te hanteren;
- d. indien wordt overwogen een aanvraag in te dienen om het tarief tijdelijk te verhogen als bedoeld in artikel 13b, eerste lid, het percentage en de toepassingsduur als bedoeld in artikel 13b, zesde lid, die noodzakelijk zijn ter verbetering van de financiële gezondheid.

Artikel 13b

1. Indien een drinkwaterbedrijf niet langer aan de regels, bedoeld in artikel 13a, eerste lid, voldoet of hier niet langer aan verwacht te kunnen voldoen, kan hij bij Onze Minister een aanvraag indienen om de tarieven tijdelijk te verhogen.
2. De aanvraag, bedoeld in het eerste lid, wordt uiterlijk op 1 juli voorafgaand aan het kalenderjaar waarin de tijdelijke tariefverhoging is beoogd, ingediend.
3. Bij de aanvraag, bedoeld in het eerste lid, wordt een goedgekeurd plan als bedoeld in artikel 13a, tweede lid, ingediend.
4. Een aanvraag als bedoeld in het eerste lid kan in elk geval worden toegekend indien:
 - a. het drinkwaterbedrijf niet voldoet aan de bij algemene maatregel van bestuur gestelde regels, bedoeld in artikel 13a, eerste lid; of,
 - b. uit de meerjarenprognose blijkt dat het drinkwaterbedrijf naar verwachting in de eerstvolgende twee kalenderjaren niet langer zal voldoen aan de bij algemene maatregel van bestuur gestelde regels, als bedoeld in artikel 13a, eerste lid.
5. De tijdelijke tariefverhoging bedraagt ten hoogste 10% en kent een toepassingsduur van niet meer dan 5 jaar.
6. Onze Minister toetst jaarlijks of de tariefverhoging niet hoger is dan het percentage, bedoeld in het vijfde lid. Het drinkwaterbedrijf verstrekt daartoe tijdig alle informatie die Onze Minister noodzakelijk acht.
7. Gedurende de periode waarin een tariefverhoging wordt toegepast voegt een drinkwaterbedrijf bij het bedrijfsverslag een overzicht toe waaruit blijkt welke verhoging is toegepast.
8. Indien de aanvraag, bedoeld in het eerste lid, wordt toegekend, vindt compensatie plaats nadat de periode van tariefverhoging is afgelopen.
9. Bij algemene maatregel van bestuur wordt bepaald onder welke voorwaarden en binnen welke termijn compensatie van de tariefverhoging plaatsvindt en aan welke vereisten een drinkwaterbedrijf moet voldoen tot het moment dat de compensatie is gerealiseerd.
10. De aanvraag van een drinkwaterbedrijf, bedoeld in het eerste lid, wordt in elk geval afgewezen indien een eerdere zelfde aanvraag heeft geleid tot een tijdelijke tariefverhoging en deze tariefverhoging nog niet volledig is gecompenseerd als bedoeld in het achtste lid.
11. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen ter aanvulling van het vierde en het tiende lid aanvullende gronden worden opgenomen op grond waarvan de aanvraag, bedoeld in het eerste lid, kan worden toegekend dan wel kan worden afgewezen.

Artikel 13c

Indien niet wordt voldaan aan artikel 11, 12, 13a, 13b of de daarop berustende bepalingen dan wel aan nadere regels als bedoeld in artikel 13 kan Onze Minister een aanwijzing geven aan de eigenaar van een drinkwaterbedrijf. Bij de aanwijzing wordt aangegeven op welke gronden niet wordt voldaan aan voornoemde artikelen of de bedoelde regels en welke wijzigingen met het oog daarop in het tarief vereist zijn. Bij de aanwijzing wordt een termijn gesteld waarbinnen aan de aanwijzing voldaan moet worden.

H

In artikel 48, vierde lid, komt „, genoemd in artikel 2, eerste lid, van de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt,“ te vervallen.

I

Artikel 60 wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding "1." geplaatst.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
2. Onze Minister zendt na vijf jaar na de inwerkingtreding van artikelen **PM** aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van die artikelen in de praktijk.

ARTIKEL II Inwerkingtreding

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,

Toelichting – algemeen

Wijziging van de Drinkwaterwet (beter borgen financiële gezondheid drinkwaterbedrijven)

1. Inleiding

Een goede drinkwatervoorziening is van groot belang voor de volksgezondheid, het welzijn en de welvaart van de samenleving. Het betreft een vitale publieke dienst van groot algemeen belang die onderwerp is van specifieke overheidszorg. De leveringszekerheid en de continuïteit van de openbare (drink)watervoorziening is van essentieel belang.

Met de modernisering van de Waterleidingwet naar de Drinkwaterwet zijn er ten aanzien van het eigendom van drinkwaterbedrijven en consumentenbescherming een aantal onderwerpen geregeld. Zo bepaalt de Drinkwaterwet dat enkel overheden¹ (onder meer provincies en gemeenten) aandelen van drinkwaterbedrijven mogen houden. Drinkwaterbedrijven hebben een monopoliepositie: van welk bedrijf een klant het drinkwater afneemt hangt af van de locatie, de klant kan daarin niet kiezen. Om mogelijke negatieve effecten van deze monopoliepositie tegen te gaan zijn er regels opgesteld om de gebonden consument te beschermen. De drinkwatersector kent een systeem van regulering waarbij het tarief kostengebaseerd is en er een wettelijke begrenzing aan de winst is gesteld, in de vorm van een maximale gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet, oftewel WACC (Weighted Average Cost of Capital). Elke drie jaar wordt de WACC voor drinkwaterbedrijven vastgesteld door de Minister van Infrastructuur en Waterstaat.

De financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven en daarmee de financierbaarheid van de noodzakelijke investeringen dient goed geborgd te zijn. De verwachting van de drinkwaterbedrijven is dat de investeringen van de drinkwaterbedrijven significant toenemen en dat de financierbaarheid van de investeringen niet voor elk bedrijf vanzelfsprekend is. Om de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven beter te borgen worden de volgende maatregelen voorgesteld. Ten eerste worden drinkwaterbedrijven verplicht om goed financieel beheer te voeren en in dat kader worden eisen gesteld aan drinkwaterbedrijven, ter borging van het financieel gezond houden van het bedrijf. Ten tweede wordt door het mogelijk maken van symmetrische middeling (het compenseren van onder- én overschrijdingen van de vermogenskosten) enkele barrières weggenomen die het voor drinkwaterbedrijven lastiger maken de volledige ruimte die de WACC-regulering biedt te benutten. Ten derde wordt het mogelijk om voor de vaststelling van de tarieven afschrijvingskosten te berekenen met een kortere afschrijvingstermijn. Ten vierde wordt het onder bepaalde voorwaarden mogelijk dat door de tijdelijke tariefverhoging het tarief voor die periode niet kostendekkend is. Deze maatregelen worden verder uitgewerkt in paragraaf 2.4.

2. Hoofdpijnen van het voorstel

2.1 Aanleiding

In 2021 is door de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) de verwachte toekomstige investeringsopgave van de drinkwaterbedrijven in kaart gebracht² en de financierbaarheid van deze investeringen onderzocht, nadat drinkwaterbedrijven het signaal gaven dat de regulering (specifiek de WACC) hen belemmert de toekomstige investeringen te financieren. De verwachte investeringen nemen voor meerdere drinkwaterbedrijven sterk toe en hierdoor is de financierbaarheid niet voor elk bedrijf vanzelfsprekend meer. Uit dit rapport van de ILT volgt dat de gemiddelde verwachte investeringsopgave voor de periode 2020 – 2029 60% hoger ligt dan in de periode 2017-2019. Als oorzaak voor de sterke toename van de investeringsopgave zijn onder andere genoemd; uitbreiding van de leveringscapaciteit en verbetering van de drinkwaterkwaliteit,

¹ Hieronder vallen de Staat, een provincie, gemeente, waterschap of gemeenschappelijke regeling in de zin van de Wet gemeenschappelijke regelingen (begripsbepaling “publiekrechtelijke rechtspersoon” in de Drinkwaterwet).

² ILT (2021), Financierbaarheid investeringsopgave drinkwatersector.

renovatie van bedrijfsmiddelen (waaronder het leidingnet) en programma's voor innovatie en kwaliteitsverbetering. Droogte/klimaatverandering, maatschappelijke ontwikkelingen, veroudering bedrijfsmiddelen, verslechtering kwaliteit van de drinkwaterbronnen en toename van het aantal nieuwbouwwoningen in delen van het land, liggen hieraan ten grondslag.

2.2 Probleembeschrijving

In 2022 is op verzoek van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (hierna: IenW) door Rebel onderzocht wat de effecten (voor- en nadelen) van verschillende typen van (winst)regulering zijn op het besturingsmodel van drinkwaterbedrijven.³ In dit onderzoek wordt geconcludeerd dat de kostengebaseerde regulering op hoofdlijnen goed werkt. Echter als de investeringsopgave sterk stijgt, zoals de drinkwatersector nu verwacht, kan de financierbaarheid van deze investeringen voor enkele bedrijven knellend worden. In het onderzoek zijn er aanbevelingen gedaan ten aanzien van verbetering van de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven. De drinkwatersector is vanaf het begin betrokken geweest bij de uitwerking van deze aanbevelingen. Met dit wetsvoorstel worden de aanbevelingen overgenomen⁴, waarmee wordt beoogd dat dit tot een verbetering van de financierbaarheid voor alle drinkwaterbedrijven zal leiden.

2.3 Proces

De maatregelen zijn vastgesteld na een traject dat door het Ministerie van IenW gezamenlijk met de ILT, Vewin (de brancheorganisatie van de drinkwaterbedrijven), IPO en VNG, is doorlopen. Ook de ACM is meerdere malen bevraagd over verschillende onderwerpen. Gedurende dit traject zijn verschillende maatregelen verder uitgewerkt en is gesproken over de doorwerking van deze maatregelen op de drinkwaterbedrijven. Een belangrijk uitgangspunt bij het vormgeven van de maatregelen is dat er geen afbreuk mag worden gedaan aan de bescherming van de consument. Het gaat immers om een primaire levensbehoefte. En daarbij gaat het om een gebonden consument. Hij heeft immers geen invloed bij welk drinkwaterbedrijf hij zijn drinkwater afneemt. Om die reden moet worden voorkomen dat de consument *onnodig* extra betaalt voor zijn drinkwater.

2.4 Pakket aan maatregelen

De financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven en daarmee de financierbaarheid van de investeringen dient goed geborgd te zijn. Met het oog hierop worden in dit wetsvoorstel de volgende maatregelen voorgesteld:

- Regels omtrent goede financiële gezondheid;
- Symmetrische middeling van de WACC;
- Mogelijkheid tot verkorten van afschrijvingstermijnen ten behoeve van tarieven;
- Mogelijkheid tot tijdelijke tariefverhoging;
- Vervroeging van de datum waarop de WACC wordt vastgesteld.

Deze maatregelen worden hieronder één voor één nader toegelicht. Gedurende het traject zijn ook enkele andere maatregelen onderzocht, die uiteindelijk niet opgenomen zijn in dit wetsvoorstel. Dit wordt ook nader toegelicht in paragraaf 2.4.6.

2.4.1 Regels omtrent financiële gezondheid en kredietwaardigheid

Het is van belang om proactief te kunnen handelen als de financiële gezondheid van een drinkwaterbedrijf slechter wordt. Te allen tijde moet worden voorkomen dat een drinkwaterbedrijf geen nieuwe leningen meer kan aangaan vanwege een te slechte financiële gezondheid. Op grond van de Drinkwaterwet zijn de drinkwaterbedrijven verplicht om de levering en de kwaliteit van het drinkwater te borgen. Dit komt in gevaar als een drinkwaterbedrijf niet meer de noodzakelijke investeringen kan doen. Met dit voorstel wordt een drinkwaterbedrijf verplicht goed (prudent) financieel beheer te voeren en inzicht te bieden in het financieel beleid dat wordt gevoerd om de financiële gezondheid te borgen. Daarbij krijgen drinkwaterbedrijven enkele

³ Rebel (2022), Financierbaarheid drinkwatersector.

⁴ Kamerstukken II 2022/23, 27625, nr. 624.

mogelijkheden om (tijdelijk) meer inkomsten te creëren en worden er verbeteringen aangebracht ten aanzien van de WACC. Wat onder *financiële gezondheid* wordt verstaan, zal verder worden uitgewerkt in het Drinkwaterbesluit, waarvoor in dit wetsvoorstel een delegatiegrondslag is opgenomen. Een drinkwaterbedrijf kan aantonen dat ze goed financieel beheer voert doordat wordt voldaan aan de minimumeisen ten aanzien van de verschillende financiële ratio's die worden vastgesteld in het Drinkwaterbesluit. Financiële ratio's zijn indicatoren van de financiële gezondheid van een bedrijf. Een voorbeeld van een financiële ratio is solvabiliteit, wat de verhouding tussen het eigen en het totale vermogen van een bedrijf weergeeft. Als een drinkwaterbedrijf voldoet aan de minimumeisen ten aanzien van de ratio's, geeft dat aan dat een drinkwaterbedrijf financieel gezond is. Dat houdt in dat het drinkwaterbedrijf voldoende kan investeren opdat de toekomstige opgave gerealiseerd wordt en de leveringszekerheid op korte en lange termijn geborgd is. Mocht een drinkwaterbedrijf onverhoopt niet aan deze minimumeisen voldoen, dan betekent dit niet dat een bedrijf meteen geen lening bij de bank meer kan aangaan of dat de leveringszekerheid op korte of lange termijn niet meer geborgd is. De eisen die in het Drinkwaterbesluit zijn opgenomen zijn strenger dan de eisen die banken hanteren voor het verstrekken van een lening. Het niet voldoen aan de minimumeisen ten aanzien van de financiële ratio's, moet worden gezien als een waarschuwing dat het financieel niet de goede kant op gaat. Wat in dit kader ook van belang is, is dat een drinkwaterbedrijf met de voorgestelde wijziging verplicht wordt om jaarlijks een meerjarenprognose op te stellen en deze te verzenden aan de ILT. Hierin wordt vijf jaar vooruit gekeken en wordt de verwachte ontwikkeling van de financiële ratio's opgenomen. Het versturen van de meerjarenprognose aan de ILT heeft als doel om hen inzicht te verschaffen in hoe het staat met de financiële gezondheid van de drinkwaterbedrijven en dat is van belang in het kader van haar toezichthoudende taak.

Als een drinkwaterbedrijf niet aan de minimumeisen ten aanzien van de verschillende financiële ratio's voldoet, of hier niet langer aan verwacht te voldoen, dient een drinkwaterbedrijf dit per direct te melden aan de ILT. Het drinkwaterbedrijf moet dan een plan indienen waarin staat hoe het bedrijf de financiële gezondheid wil verbeteren. Ook geldt vanaf dat moment een verbod voor het drinkwaterbedrijf dividend aan haar aandeelhouders uit te keren. Het plan bevat een overzicht met de verwachte bijdragen van de verschillende mitigerende maatregelen ter verlaging van de kapitaalbehoefte met een voldoende zorgvuldig gemotiveerde toelichting op deze maatregelen. Van het plan maakt in elk geval een onderzoek deel uit of de financiële gezondheid kan worden verbeterd door versterking van het eigen vermogen door de aandeelhouders. Een drinkwaterbedrijf heeft zorgplicht voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening en moet zich om die reden zich inspannen het eigen vermogen te versterken. Hieruit volgt dat een drinkwaterbedrijf de aandeelhouders dient aan te spreken en te verzoeken om een storting. Voorts voegt het drinkwaterbedrijf ook het onderzoek toe naar de mogelijkheid om kortere afschrijvingstermijn te hanteren. Tot slot voegt een drinkwaterbedrijf een actuele meerjarenprognose toe aan het plan. De ILT beoordeelt dit plan en voert hierover toezichtgesprekken met het bestuur en de raad van commissarissen.

Mede om te voorkomen dat een drinkwaterbedrijf in een financieel ongezonde situatie raakt wordt symmetrische middeling van de WACC voorgesteld (paragraaf 2.4.2). Daarnaast wordt het mogelijk gemaakt voor individuele bedrijven om ten behoeve van het berekenen van de tarieven kortere afschrijvingstermijnen toe te passen (paragraaf 2.4.3). Ook dient een drinkwaterbedrijf aandeelhouders te vragen om een kapitaalstorting. Mochten deze opties onvoldoende soelaas bieden, dan kan een drinkwaterbedrijf bij ondergetekende een aanvraag indienen om een tijdelijke tariefsverhoging toe te mogen passen (paragraaf 2.4.4).

2.4.2 Symmetrische middeling WACC

De tarieven voor drinkwater worden rond 1 december vastgesteld voor het aankomende kalenderjaar, op basis van een begroting van de kosten en de vaststelling van de WACC. Gedurende een kalenderjaar kunnen de kosten afwijken van de begroting, waardoor er zowel een overschrijding als een onderschrijding van de vermogenskosten kan ontstaan. Op grond van het huidige artikel 12, derde lid, van de Drinkwaterwet moeten overschrijdingen worden gecompenseerd, door in latere jaren lagere tarieven te rekenen dan de maximale tarieven, totdat de overschrijding is gecompenseerd. Voor onderschrijdingen ontbreekt een soortgelijke bepaling, waardoor een drinkwaterbedrijf dat lagere tarieven heeft gerekend dan (zo bleek achteraf) mocht, deze tariefruimte permanent kwijt is. Dit systeem is asymmetrisch en maakt het voor drinkwaterbedrijven die hun eigen vermogen willen versterken soms lastig om de maximale

toegestane vermogenskosten te behalen. Daarom wordt er nu voor gekozen dit systeem symmetrisch te maken en het dus ook mogelijk te maken om onderschrijdingen te compenseren. Dit is in het voordeel van alle drinkwaterbedrijven. Symmetrische middeling kan er soms ook toe leiden dat overschrijdingen en onderschrijdingen met elkaar kunnen worden verrekend. Er zijn een tweetal verschillen tussen het compenseren van onderschrijdingen en het compenseren van overschrijdingen. Zo is de compensatie bij een overschrijding een verplichting en bij een onderschrijding een bevoegdheid (het is aan het drinkwaterbedrijf om deze bevoegdheid te gebruiken). Een overschrijding betekent immers dat de tarieven hoger waren dan het kostendekkende niveau en vanuit het oogpunt van consumentenbescherming moeten deze hogere tarieven gecompenseerd worden door een andere periode lagere tarieven vast te stellen. Ook het moment waarop de compensatie mogelijk is, verschilt. Bij een overschrijding kan een drinkwaterbedrijf ervoor kiezen op basis van schattingen alvast te compenseren. Bij een onderschrijding kan de compensatie alleen plaatsvinden als het bedrijfsverslag is uitgebracht. Voor een verdere toelichting op deze verschillen wordt verwezen naar de artikelsgewijze toelichting.

2.4.3 Mogelijkheid tot verkorten afschrijvingstermijnen ten behoeve van tarieven

Tarieven worden gebaseerd op kosten. De huidige wet bepaalt dat de toerekening van de kosten van materiële vaste activa plaatsvindt op basis van afschrijvingsmethoden en afschrijvingstermijnen die volgens algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes zijn bepaald. Hieronder valt ook dat een individueel drinkwaterbedrijf kortere afschrijvingstermijnen mag hanteren voor de berekening van de tarieven dan nu gebruikelijk is. Dit heeft voor een drinkwaterbedrijf op korte termijn tot gevolg dat de tarieven zullen stijgen, meer omzet wordt gegenereerd en daarmee beschikt het drinkwaterbedrijf over meer vrije kasstromen. Een individueel drinkwaterbedrijf kan er voor kiezen om deze maatregel toe te passen. Dit kan een drinkwaterbedrijf gebruiken om financiering aan te trekken voor noodzakelijke investeringen. Voor de langere termijn is het omgekeerd: de tarieven zijn lager omdat de afschrijvingen al zijn gedaan. Een drinkwaterbedrijf dient hiervoor een aparte administratie bij te houden, die onderdeel is van de in het nieuwe artikel 12a, eerste lid, genoemde begroting. Het hanteren van kortere afschrijvingstermijnen is nu ook al mogelijk onder de huidige Drinkwaterwet, maar om hierover duidelijkheid te verschaffen wordt voorgesteld een delegatiegrondslag op te nemen in het wetsvoorstel en dit verder uit te werken.

2.4.4. Mogelijkheid tot tijdelijke tariefverhoging

Er wordt voorgesteld dat een drinkwaterbedrijf een verzoek bij ondergetekende kan indienen om een tijdelijk hoger tarief toe te staan dan de kosten toelaten. Dit kan alleen als het drinkwaterbedrijf niet langer voldoet aan de minimeisen ten aanzien van de verschillende financiële ratio's. In paragraaf 2.4.1 over de regels omtrent financiële gezondheid, is reeds uiteengezet aan welke verplichtingen een drinkwaterbedrijf in zo'n geval moet voldoen. Zo moet in elk geval een plan worden opgesteld, waarin wordt beschreven op welke wijze hij de financiële gezondheid gaat verbeteren. In dit plan is een overzicht opgenomen met de verwachte effecten van de verschillende mitigerende maatregelen ter verlaging van de kapitaalbehoefte met daarbij een voldoende zorgvuldig gemotiveerde toelichting op deze maatregelen. Immers, voordat de stap wordt gezet waarbij de consument tijdelijk meer gaat betalen, moet eerst worden gekeken naar andere, voor consumenten minder belastende, alternatieven. Dit betekent dat een drinkwaterbedrijf zich inspant om het versterken van het eigen vermogen via een tijdelijke tariefsverhoging redelijkerwijs zoveel mogelijk te beperken. Het drinkwaterbedrijf moet inventariseren bij zijn bestaande aandeelhouders of zij extra kapitaal zouden willen bijdragen voor het oplossen van de kapitaalbehoefte. Ook zal het drinkwaterbedrijf zich naar redelijkheid inspannen om gemeenten en provincies binnen het verzorgingsgebied van het drinkwaterbedrijf, die nog geen aandeelhouder zijn uit te nodigen om als aandeelhouder toe te treden tot dat drinkwaterbedrijf. Het drinkwaterbedrijf werkt waar mogelijk en op gebalanceerde en redelijke wijze continu aan het verder beheersen van kosten die zij maken en het verder verhogen van de productiviteit. De kapitaalstructuur van het drinkwaterbedrijf dient efficiënt worden ingezet door gebruik te maken van een optimale financieringsmix. Voorts onderzoekt het drinkwaterbedrijf de mogelijkheid om kortere afschrijvingstermijn te hanteren.

Een tijdelijke tariefverhoging betekent dat tijdens deze periode wordt afgeweken van de verplichting dat de tarieven kostendekkend moeten zijn. De tarieven zullen in deze periode hoger zijn. Afwijking van deze belangrijke verplichting in de Drinkwaterwet, kan niet zo maar en om die reden kan een drinkwaterbedrijf deze maatregel alleen inzetten onder bepaalde voorwaarden. In het geval dat het plan van het drinkwaterbedrijf met mitigerende maatregelen onvoldoende soelaas biedt, mag het drinkwaterbedrijf na goedkeuring van ondergetekende de tarieven verhogen met maximaal 10% bovenop de kostengebaseerde tarieven. De duur van deze tariefverhoging mag niet langer zijn dan vijf jaar. Het drinkwaterbedrijf voegt gedurende die periode aan het bedrijfsverslag toe hoe hoog de verhoging is die is toegepast. De toezichthouder toetst bovendien of de verhoging niet boven de maximale verhoging uitkomt. Op die manier houdt de toezichthouder zicht op de toegepaste verhoging.

Het drinkwaterbedrijf is verplicht de tijdelijke tariefverhoging te compenseren in toekomstige tarieven door lagere drinkwatertarieven vast te stellen. Binnen welke termijn deze compensatie moet plaatsvinden, wordt nader uitgewerkt bij algemene maatregel van bestuur.

Er wordt gedacht aan een inspanningsverplichting om de compensatie uiterlijk binnen 10 kalenderjaren te laten plaatsvinden. De compensatie vindt niet eerder plaats dan wanneer de eisen omtrent de financiële gezondheid hier ruimte voor bieden. Als de compensatie niet binnen tien jaar plaats heeft gevonden, doet dit niet af aan de verplichting die een drinkwaterbedrijf heeft om te compenseren. In het Drinkwaterbesluit zullen vereisten worden opgenomen, waaraan een drinkwaterbedrijf moet voldoen zolang de compensatie nog niet volledig heeft plaatsgevonden. Gedacht wordt aan het handhaven van verbod tot het uitkeren van dividend en aan een jaarlijkse toetsing door de ILT of de compensatie financieel gezien al mogelijk is.

2.4.5 Vervroeging datum vaststelling WACC

Op grond van het huidige artikel 10, derde lid, wordt de WACC voor 1 november vastgesteld, voor de drie daaropvolgende jaren. De drinkwaterbedrijven hebben aangegeven dat de termijn tussen vaststelling en inwerkingtreding van de WACC erg krap is. De drinkwaterbedrijven moeten namelijk onder andere hun begroting op de nieuw vastgestelde WACC aanpassen, de tarieven vaststellen en deze laten goedkeuren door de Raad van Commissarissen. Om de drinkwaterbedrijven meer ruimte te geven om een nieuwe WACC-periode in te gaan met goed onderbouwde en weloverwogen tarieven, wordt de vaststeldatum van de WACC vervroegd naar 1 juli.

2.4.6 Onderzochte maatregelen, die geen onderdeel zijn van dit pakket.

1. Generieke opslag/verhoging van de WACC

De hoogte van de WACC volgt uit een formule, die is vastgelegd in de op de Drinkwaterwet gebaseerde regelgeving. Deze maatregel zag op verhoging van de tarieven van alle drinkwaterbedrijven door de WACC met een opslag te verhogen. Een generieke opslag of verhoging van de WACC is echter niet in lijn met de reguleringssystematiek die in de Drinkwaterwet geldt. De tarieven moeten kostengebaseerd zijn en de WACC moet aansluiten bij marktomstandigheden. Ten tweede is het, gezien de aard van de problematiek, niet nodig dat alle drinkwaterbedrijven hogere tarieven mogen rekenen, wat wel gebeurt met het generiek verhogen van de WACC. Een groot deel van de drinkwaterbedrijven zijn en blijven gezond met de huidige regulering, ondanks de verwachte toe te nemen investeringen. Het zou daarom niet proportioneel zijn met het oog op de consumentenbescherming.

2. Financieringsopslag in de tarieven

Deze maatregel zou zien op de mogelijkheid voor drinkwaterbedrijven om bovenop de kostengebaseerde tarieven een opslag te hanteren voor de financiering. Het probleem bij de drinkwaterbedrijven is een financieringsprobleem. Het is mogelijk dat enkele drinkwaterbedrijven de benodigde investeringen in de toekomst niet kunnen financieren, omdat de financiële gezondheid van deze drinkwaterbedrijven het aantrekken van extra vreemd vermogen verhindert. In beginsel is het logisch dat in dergelijke gevallen de aandeelhouders extra eigen vermogen toevoegen. Echter, omdat de aandeelhouders gemeenten en provincies zijn, is het mogelijk dat zij

niet kunnen of willen bijdragen. Een financieringsopslag zonder voorwaarden of waarborgen is echter niet proportioneel ten opzichte van de plicht om consumenten te beschermen.

3. Nacalculatie risicovrije rente

De WACC wordt voor drie kalenderjaren vastgesteld. Het rendement op vreemd vermogen (onderdeel van de WACC-berekening) wordt onder meer gebaseerd op de historische risicovrije rente. Nacalculeren van de risicovrije rente houdt in dat jaarlijks de werkelijke renteontwikkeling tijdens een WACC-periode wordt vastgesteld. Drinkwaterbedrijven dienen dit vervolgens te corrigeren in de daaropvolgende periode via de tarieven. Hierdoor lopen drinkwaterbedrijven een kleiner renterisico. Dit vraagt relatief veel extra werkzaamheden: de risico vrije rente moet elk jaar worden vastgesteld, de drinkwaterbedrijven moeten vervolgens een correctie maken in de tarieven en de ILT dient hierop toezicht te houden. De tarieven moeten telkens worden aangepast voor het afdichten van een relatief klein risico. Dit staat niet in verhouding tot elkaar en om die reden is ervan afgezien te kiezen voor deze maatregel. In de drinkwatersector is er een WACC-periode van slechts drie kalenderjaren, in plaats van de vijf kalenderjaren bij energienetbeheerders. Daarom is het voor de energienetbeheerders een logischere maatregel dan bij in drinkwatersector. Bovendien middelt in de loop der jaren het renterisico uit; soms is de rente hoger dan voorzien, soms lager.

4. Bodem op risicovrije rente van 0,5%

In de uitspraak van het CBb van 4 juli 2023⁵ is bepaald dat er een ondergrens op de risicovrije rente van 0,5% moet worden gehanteerd, gezien de bijzonder lage rente toentertijd en het gevoerde 'quantitative easing' beleid van de Europese Centrale Bank. IenW heeft overwogen om deze ondergrens in de regelgeving vast te leggen. Echter, de uitspraak van het CBb moet worden bezien in de specifieke omstandigheden van het geval, specifiek het gevoerde quantitative easing beleid. Het is daarom niet wenselijk een *algemene* ondergrens van 0,5% voor de risicovrije rente in de wet te verankeren. Het is wenselijk dat de ACM dergelijke omstandigheden afweegt en tot een passende WACC komt.

2.5 Samenhang met wijzigingen in het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling

De met dit wetsvoorstel voorgestelde wijzigingen leiden ook tot aanpassing van het Drinkwaterbesluit en de Drinkwaterregeling. Dit volgt uit de opgenomen delegatiegrondslagen, die soms verplichten en soms mogelijk maken nadere regels te stellen.

In het Drinkwaterbesluit wordt onder meer een nieuwe paragraaf ingevoegd, waarin wordt uitgewerkt wat goed financieel beheer is.

Ook de Drinkwaterregeling zal worden aangepast. In elk geval ziet dat op aanpassing van artikel 5, waarin de uitgangspunten voor de berekening van de WACC zijn opgenomen.

3. Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)

Het grote voordeel van dit voorstel is dat de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven beter geborgd is. Drinkwaterbedrijven hebben meer mogelijkheden om hun eigen vermogen te versterken. De ILT kan hiermee beter zicht houden op de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven. Hiermee is beter invulling gegeven aan de systeemverantwoordelijkheid van de minister.

Met dit voorstel krijgen drinkwaterbedrijven nieuwe verplichtingen opgelegd en zijn maatregelen opgenomen waarvan de drinkwaterbedrijven gebruik kunnen maken. Echter, de meeste verplichtingen (zoals het opstellen van een meerjarenprognose) voerden zij in de praktijk al uit en worden nu slechts vastgelegd in de Drinkwaterwet.

Drinkwaterbedrijven moeten nu rapporteren over hun financiële gezondheid. Drinkwaterbedrijven stellen deze informatie al op voor hun eigen sturing, maar moeten hier straks ook over rapporteren aan de ILT. Daarbij worden de eisen omtrent het bedrijfsverslag uitgebreid door de mogelijkheid om onderschrijdingen te mogen compenseren. En dienen bedrijven elk jaar een meerjarenprognose op te stellen en in te dienen.

⁵ ECLI:NL:CBB:2023:321

Het doel van deze wijziging is het zekerstellen van de financiële continuïteit van de drinkwaterbedrijven, zodat de leveringszekerheid op de lange termijn is gewaarborgd. Door de wijzigingen die met dit wetsvoorstel worden voorgesteld, wordt de ILT nog beter in de gelegenheid gesteld toezicht te houden op de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven. De ILT ziet er ook op toe dat het maatschappelijk bestemd vermogen van de drinkwaterbedrijven sober en doelmatig wordt ingezet ten behoeve van de lange termijn leveringszekerheid.

Hiertoe heeft de ILT inzicht nodig in:

- De governance van beleid en beheer van de drinkwaterbedrijven;
- De financiële continuïteit van de bedrijfsvoering (en risico's uit de niet-wettelijke taken);
- De financiële ratio's als indicator voor de bedrijfscontinuïteit.

Grotere impact kan volgen uit het gebruik maken van de mogelijkheid om de afschrijvingstermijnen te verkorten. Als een drinkwaterbedrijf hiervoor kiest, dan dient zij hier een aparte administratie van bij te houden. Ook de mogelijkheid om tijdelijk de tarieven te verhogen en hiervoor een aanvraag te doen zal gevolgen hebben voor de regeldruk. De aanpassing van de datum van publicatie vaststelling van de WACC heeft geen gevolgen voor de uitvoering.

4. Toezicht en handhaving

PM HUF-toets

5. Financiële gevolgen

Dit wetsvoorstel kan leiden tot financiële gevolgen voor burgers. Ten eerste vloeit dit voort uit de mogelijkheid voor drinkwaterbedrijven om de vermogenskosten en de WACC symmetrisch te middelen. Voor drinkwaterbedrijven heeft dit het gevolg dat zij in jaren dat het niet gelukt is om de maximale toegestane vermogenskosten te benutten, zij dit mogen compenseren. Dit betekent dat de drinkwatertarieven door deze compensatiemogelijkheid soms hoger zullen zijn. Een inschatting van dit effect is dat dit zou kunnen gaan om 1% punt van de WACC. Een gemiddeld huishouden met een verbruik van 100 m³ per jaar betaalt in 2025 gemiddeld zo'n EUR 280,00 voor drinkwater per jaar. Een eenmalige positieve compensatie van 1% punt van de WACC in de tarieven leidt tot een stijging van € 14,00 per huishouden voor een jaar.

Daarnaast wordt met dit wetsvoorstel tot uitdrukking gebracht dat ook het hanteren van kortere afschrijvingstermijnen dan gebruikelijk was onder de Drinkwaterwet, mogelijk is. Daarbij krijgen drinkwaterbedrijven met dit wetsvoorstel de mogelijkheid de tarieven tijdelijk te verhogen. Beide maatregelen leiden tot hogere tarieven op korte termijn. Hiermee kunnen drinkwaterbedrijven tijdelijk hogere tarieven vragen en tijdelijk meer inkomsten genereren. Dit leidt waarschijnlijk tot meer winst en daarmee tot groei van het eigen vermogen. Dit eigen vermogen kan vervolgens worden gebruikt om financiering aan te trekken voor de investeringsopgave van de drinkwaterbedrijven.

De maximale tijdelijke verhoging van de tarieven bedraagt ten hoogste 10%. Dit komt neer op ongeveer € 28,00 per huishouden per jaar voor een periode van maximaal 5 jaar. Het effect op het tarief van het hanteren van kortere afschrijvingstermijnen is niet goed in te schatten, omdat dit afhangt van welke keuzes worden gemaakt (de waarde van de investering, lengte afschrijvingstermijn, etc.). Overigens leiden beide maatregelen er toe dat op de langere termijn compensatie zal plaatsvinden doordat er lagere tarieven zullen worden vastgesteld. De verlagingen zijn afhankelijk van over hoeveel jaren dit wordt uitgesmeerd.

6. Evaluatie

Op dit moment lijken de voorgestelde maatregelen voldoende, zodat de drinkwaterbedrijven de investeringen kunnen doen, die noodzakelijk zijn om te kunnen blijven waarborgen dat ze leveringszekerheid kunnen bieden en ook dat de waterkwaliteit van het drinkwater op orde blijft. Vanwege de onzekerheden die bijvoorbeeld droogte en andere klimaatveranderingen met zich meebrengen, wordt in dit wetsvoorstel bepaald dat na vijf jaar de bij dit wetsvoorstel voorgestelde maatregelen worden geëvalueerd. Er is gekozen voor vijf jaar, omdat het tijdelijk verhogen van de

drinkwatertarieven een periode in beslag neemt van maximaal vijf jaar. Pas daarna is het zinvol de maatregelen te evalueren.

7. Advies en consultatie

Een concept van het wetsvoorstel is in de periode **PM** via internet geconsulteerd. Reactie **PM**. Hieronder volgt een samenvatting van de consultatie en de wijze waarop deze is verwerkt in het wetsvoorstel.

PM: na toetsen invullen

Verder is er advies gevraagd aan de ACM. Reactie **PM**

PM ATR toets

PM IPO en VNG

8. Overgangsrecht en inwerkingtreding

De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 juli 2027. De huidige gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet is vastgesteld voor de periode 2025-2027. De volgende gewogen gemiddelde vermogenskostenvoet voor de periode 2028-2030 kan dan zo mogelijk worden vastgesteld op basis van de dan gewijzigde wet.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel I, onderdelen A en D, onder 1 en 2 en H (wijzigingen artikelen 1, 12 en 48)

Aangezien de Autoriteit Consument en Markt een paar keer voorkomt in de Drinkwaterwet wordt in verband met de leesbaarheid voorgesteld, een nieuwe begripsbepaling op te nemen. Dit brengt ook met zich mee dat artikel 48, vierde lid, wordt gewijzigd, omdat in dit artikel de nieuwe begripsbepaling "Autoriteit Consument en Markt" wordt opgenomen.

Voorts wordt voorgesteld om een nieuwe begripsbepaling "bedrijfsverslag" op te nemen in de Drinkwaterwet. Dit is een relatief kleine wijziging, aangezien in de huidige Drinkwaterwet reeds wordt gesproken over verslag. Het begrip bedrijfsverslag sluit echter beter aan bij de praktijk. Deze wijziging leidt in verschillende leden van artikel 12 van de Drinkwaterwet tot aanpassing van verslag in bedrijfsverslag. Bovendien wordt de tekst van artikel 12, tweede lid, korter en dus leesbaarder door het opnemen van een begripsbepaling.

Voorgesteld wordt om een nieuwe begripsbepaling "meerjarenprognose" op te nemen in de Drinkwaterwet. Dit begrip is nieuw in de Drinkwaterwet en is opgenomen in de nieuwe artikelen 12a en 13b, vierde lid, onderdeel b.

Artikel I, onderdeel B (wijziging artikel 10)

Om te beginnen komt het tweede lid te vervallen. Het huidige tweede lid bepaalt dat driejaarlijks het maximaal toegestane aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen moet worden vastgesteld. Bij de totstandkoming van de Drinkwaterwet is deze verplichting opgenomen om het risico te verkleinen dat drinkwaterbedrijven eigen vermogen zouden oppotten. Sinds de inwerkingtreding van de wet werd het maximaal toegestane aandeel van het eigen vermogen in het totale vermogen initieel bepaald op 70% en sindsdien is er geen reden geweest om dit percentage te wijzigen. De drinkwaterbedrijven hebben dit percentage niet overschreden. Nu is gebleken dat een wettelijke verplichting niet nodig is, komt deze te vervallen. In het geval het toch noodzakelijk blijkt aan de verhouding tussen het eigen vermogen en totale vermogen eisen te kunnen stellen, dan kan dit ook op grond van het nieuwe artikel 13a, eerste lid. Op grond van dit artikel moeten in gedelegeerde regelgeving bepaalde eisen worden gesteld aan de kredietwaardigheid en financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven.

Hierin kan een minimeis worden gesteld aan het aandeel vreemd vermogen in het totale vermogen, wat op hetzelfde neerkomt als een maximum stellen aan aandeel eigen vermogen in het totale vermogen.

Nu de plicht om het maximaal toegestane aandeel van het eigen vermogen vast te stellen in het totale vermogen komt te vervallen, heeft hiervoor ook geen algemeen aanvaarde bedrijfseconomische methode te worden vastgesteld. Dit betekent dan ook dat het zinsgedeelte in het eerste lid dat dit bepaalt komt te vervallen.

Vervolgens wordt in het nieuwe tweede lid (voormalige derde lid) de bekendmaking van de WACC vervroegd van 1 november naar 1 juli. De reden hiervoor is dat de drinkwaterbedrijven hebben aangegeven dat het huidige tijdstip, waarop de bekendmaking van de WACC in elk geval moet hebben plaatsgevonden, te krap is. In de praktijk wordt de WACC vaak enkele dagen voor 1 november vastgesteld, terwijl de tarieven, welke worden gebaseerd op deze WACC één maand later rond 1 december dienen te worden vastgesteld, zodat deze op 1 januari toegepast kunnen worden. Dit zorgt voor onnodige uitdagingen bij de drinkwaterbedrijven.

Daarnaast wordt voorgesteld de zin te schrappen die bepaalt dat de WACC met ten hoogste drie jaar kan worden verlengd. Het opnemen van deze bevoegdheid is niet langer noodzakelijk. Deze mogelijkheid was opgenomen om te bewerkstelligen dat een verdere verlaging van de WACC voor de korte termijn kon worden voorkomen⁶. Er is bij deze wijziging aangegeven dat op de langere termijn een kader wordt opgesteld om de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven te borgen. Dit voorstel bevat verschillende maatregelen om dit te bewerkstelligen en daarmee kan de mogelijkheid tot verlenging komen te vervallen.

Artikel I, onderdeel C (wijziging artikel 11)

Indien de tarieven tijdelijk worden verhoogd op grond van artikel 13b, vierde lid, betekent dat de tarieven tijdelijk niet kostendekkend zijn. Om te borgen dat de tarieven op lange termijn wel kostendekkend zijn, is het drinkwaterbedrijf verplicht de tariefverhoging te compenseren (artikel 13b, achtste, lid). Voor een nadere toelichting op de voorwaarden die worden gesteld aan de tariefverhoging en de compensatie, wordt verwezen naar de toelichting op artikel 13b. In het geval van een tijdelijke tariefverhoging is het noodzakelijk dat een drinkwaterbedrijf apart inzichtelijk maakt wat de hoogte is van de kostendekkende tarieven en wat de hoogte van de tarieven is met verhoging en wat de totale omvang (verwachte omzet) is van deze tijdelijke financieringsopslag. Met deze informatie kan namelijk na afloop van een kalenderjaar met verhoogde tarieven worden uitgerekend of er sprake is van een over- of onderschrijding van de vermogenskosten. Als gevolg van verhoogde tarieven op grond van artikel 13b, vierde lid, worden automatisch de vermogenskosten overschreden. De vermogenskosten moeten worden gecorrigeerd voor de tijdelijke financieringsopslag ten behoeve van artikel 12 van de Drinkwaterwet, waarna er kan worden gekeken of er sprake is van onder- of overschrijdingen. De inkomsten uit de tijdelijke financieringsopslag dienen elk jaar apart te worden vermeld in het bedrijfsverslag als onderdeel van de vermogenskosten.

In het nieuwe zesde lid wordt een delegatiegrondslag opgenomen om bij algemene maatregel van bestuur nadere regels te stellen ten aanzien van afschrijvingstermijnen. Tarieven worden gebaseerd op kosten. De huidige Drinkwaterwet bepaalt dat de toerekening van de kosten van materiële vaste activa plaats vindt op basis van afschrijvingsmethoden en afschrijvingstermijnen die volgens algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes zijn bepaald. Hieronder valt ook dat een individueel drinkwaterbedrijf kortere afschrijvingstermijnen mag hanteren voor de berekening van de tarieven dan nu gebruikelijk is. Indien een drinkwaterbedrijf voor het berekenen van de afschrijvingskosten en activa waarde ten behoeve van de drinkwatertarieven wil afwijken van haar jaarrekening, dan wordt in de algemene maatregel van bestuur de spelregels daartoe verhelderd.

Artikel I, onderdeel D, onder 2 en 3 (wijziging artikel 12, derde lid, en toevoegen twee nieuwe leden)

Het derde lid wordt opnieuw vastgesteld om explicieter tot uitdrukking te laten komen dat een verwachte overschrijding van de vermogenskosten al mag worden gecompenseerd in de tarieven voor het daaropvolgende kalenderjaar en een drinkwaterbedrijf niet hoeft te wachten op het bedrijfsverslag. De hoogte van een eventuele overschrijding van de gewogen gemiddelde

⁶ Kamerstukken II, 2020/21, 35664, nr.7, p. 8

vermogenskostenvoet kan pas met zekerheid worden vastgesteld na afloop van een kalenderjaar. Echter, er kan al eerder een schatting worden gemaakt van de hoogte van de overschrijding. Drinkwaterbedrijven geven aan graag zo snel mogelijk te willen compenseren om tariefschokken te voorkomen. Dit was altijd al de bedoeling. Deze wijziging is dus slechts van technische aard.

De tweede wijziging die is verwerkt in het nieuwe derde lid, is eveneens van technische aard. Door de toevoeging van een nieuw tweede lid in artikel 11, is het huidige tweede lid gewijzigd in het derde lid. Om de verwijzing kloppend te houden, moet ook hier de verwijzing worden gewijzigd naar artikel 11, derde lid.

Het vierde lid wordt toegevoegd om mogelijk te maken dat naast overschrijdingen ook onderschrijdingen kunnen worden gecompenseerd. Voor het compenseren van onderschrijdingen geldt, anders dan bij overschrijdingen, wel de voorwaarde dat de onderschrijding moet blijken uit het bedrijfsverslag, zodat zoveel mogelijk zekerheid kan worden gegeven aan de afnemers. Het is van belang dat tariefschokken zoveel mogelijk worden voorkomen en om die reden krijgen drinkwaterbedrijven de vrijheid om de compensatie te verdelen over twee volgende tariefjaren die volgen op het desbetreffende bedrijfsverslag.

Indien de tarieven voor een kalenderjaar waren verhoogd op grond van artikel 13b, vierde lid, worden automatisch de vermogenskosten overschreden. De vermogenskosten moeten worden gecorrigeerd voor de tijdelijke financieringsopslag, waarna er kan worden gekeken of er onder -of overschrijdingen zijn conform artikel 12.

In het nieuwe vijfde lid is een delegatiegrondslag opgenomen om bij algemene maatregel van bestuur te kunnen bepalen uit welke onderdelen een bedrijfsverslag bestaat. Er is een staande praktijk voor het opstellen van een bedrijfsverslag. Nu het mogelijk wordt om een tijdelijke tariefverhoging aan te vragen, dient dit tot uiting te komen in het bedrijfsverslag en dient dit op transparante wijze te gebeuren, zodat er onderscheid gemaakt kan worden tussen de tijdelijke tariefverhoging en mogelijke over- of onderschrijdingen van de WACC.

Artikel I, onderdeel E (nieuw artikel 12a)

Het vereisen van een meerjarenprognose is eigenlijk het formaliseren van het proces dat reeds gaande is. In de praktijk vraagt de ILT al enkele jaren de drinkwaterbedrijven om deze meerjarenprognose op te stellen om meer zicht te krijgen in de financiële gezondheid van drinkwaterbedrijven. Zoals het woord al aangeeft, wordt in de meerjarenprognose vooruit gekeken naar de verwachte financiële gezondheid van een drinkwaterbedrijf, in dit geval vijf jaar. Dit in tegenstelling tot het bedrijfsverslag dat op het moment van opstellen terugkijkt naar de kosten, waaronder de vermogenskosten, over het voorgaande kalenderjaar.

Nu er echter in artikel 13b, vierde lid, onderdeel b, expliciet naar de meerjarenprognose wordt verwezen, is het van belang dat elk drinkwaterbedrijf ook jaarlijks een meerjarenprognose overlegt. Vandaar dat wordt voorgesteld dat een drinkwaterbedrijf verplicht is een meerjarenprognose op te stellen en deze te overleggen aan de inspecteur. De meerjarenprognose krijgt ook een rol bij een aanvraag voor tijdelijke tariefsverhoging conform art. 13b, eerste lid, zie hiervoor de toelichting op artikel I, onderdeel G.

De meerjarenprognose bestaat in praktijk nu al enkele jaren, maar is nog niet uit ontwikkeld. Om die reden wordt de mogelijkheid gecreëerd om bij algemene maatregel van bestuur te kunnen bepalen waaruit een meerjarenprognose moet bestaan.

Artikel I, onderdeel F (wijziging artikel 13)

Het tweede lid wordt verplaatst naar artikel 13c. De reden hiervoor is dat de ILT ook voor het niet voldoen aan de artikelen 13a en 13b een aanwijzing moet kunnen geven. Door de verplaatsing naar artikel 13c wordt dit mogelijk gemaakt.

Artikel I, onderdeel G (nieuwe artikelen 13a, 13b en 13c)

Met dit onderdeel worden drie nieuwe artikelen voorgesteld. Als eerste wordt artikel 13a toegelicht. Het is van belang om proactief te handelen als de financiële gezondheid van een drinkwaterbedrijf slechter wordt. Te allen tijde moet worden voorkomen dat een drinkwaterbedrijf bijvoorbeeld geen nieuwe leningen meer kan aangaan vanwege een te slechte financiële

gezondheid. Het zou immers zorgelijk zijn als een drinkwaterbedrijf niet meer de noodzakelijke investeringen kan doen. Met het voorgestelde eerste lid van artikel 13a wordt een drinkwaterbedrijf verplicht zorg te dragen voor een goed financieel beheer waardoor hij langdurig in staat is om zijn taken en verplichtingen, gesteld bij of krachtens de Drinkwaterwet, te vervullen en na te komen. Het drinkwaterbedrijf moet zich inspannen om de noodzakelijke investeringen te doen voor het tot stand brengen en in stand houden van een duurzame en doelmatige openbare drinkwatervoorziening en voor de infrastructuur die noodzakelijk is voor de productie en distributie van drinkwater. Om inzicht te krijgen in het financieel beheer van een drinkwaterbedrijf dient een drinkwaterbedrijf te rapporteren over haar kredietwaardigheid (korte termijn) en financiële gezondheid voor de komende 5 kalenderjaren. Het tweede lid bevat een delegatiegrondslag om bij of krachtens algemene maatregel van bestuur regels te stellen aan de kredietwaardigheid en de financiële gezondheid van een drinkwaterbedrijf. In ieder geval zullen daarin minimumeisen aan de financiële ratio's worden gesteld. Als een drinkwaterbedrijf voldoet aan deze minimumeisen, wil dat zeggen dat er sprake is van een duurzame financiële gezondheid en goed financieel beheer. Wat in dit kader ook van belang is dat een drinkwaterbedrijf met de voorgestelde wijziging van artikel I, onderdeel E, wordt verplicht jaarlijks een meerjarenprognose op te stellen en te verzenden aan ondergetekende. Hiermee wordt de ILT nog beter in staat gesteld toezicht te houden op de financiële gezondheid en financieel beheer van de drinkwaterbedrijven. In dit kader wordt verwezen naar de toelichting op artikel I, onderdeel E.

Met het derde lid wordt aan een drinkwaterbedrijf een aantal vereisten gesteld als niet langer kan worden voldaan aan de minimumeisen ten aanzien van de verschillende financiële ratio's of andere bij algemene maatregel van bestuur te bepalen regels. Als eerste moet hij de ILT hiervan op de hoogte stellen. Ten tweede moet een drinkwaterbedrijf een plan opstellen hoe hij de financiële gezondheid wil gaan verbeteren en is vervolgens bepaald dat het plan ter goedkeuring aan de ILT wordt voorgelegd. En als derde is het drinkwaterbedrijf niet bevoegd om dividend uit te keren aan zijn aandeelhouders. In het vierde lid worden een viertal vereisten gesteld aan het in te dienen plan. Eén van die vereisten is een meerjarenprognose. Dit kan de meerjarenprognose zijn die ingevolge artikel 12a is ingediend. Echter, als de aanvraag enkele maanden na 1 december wordt gedaan, dient er een actuelere meerjarenprognose te worden verstrekt.

In het geval een drinkwaterbedrijf niet langer financieel gezond is, kan een aanvraag worden ingediend om het tarief tijdelijk te verhogen, zie hierna artikel 13b. In onderdeel d van het vierde lid van artikel 13a is bepaald dat als wordt overwogen deze aanvraag in te dienen, het drinkwaterbedrijf in het plan moet opnemen welk percentage en welke toepassingsduur noodzakelijk zijn om de financiële gezondheid van het drinkwaterbedrijf te verbeteren.

Met het nieuwe artikel 13b wordt voorgesteld dat in het geval een drinkwaterbedrijf niet langer financieel gezond is, en hij heeft voldaan aan verplichtingen, zoals bepaald in artikel 13a, tweede lid, hij een aanvraag kan indienen bij ondergetekende om de drinkwatertarieven tijdelijk te verhogen. Met het tweede lid wordt bepaald dat de aanvraag om de tariefverhoging uiterlijk 1 juli moet zijn ingediend. Dit heeft ermee te maken dat de tarieven voor het komende kalenderjaar tijdig moeten zijn vastgesteld en de beoordeling van de aanvraag ook enige tijd in beslag neemt. Met het derde lid wordt voorgesteld dat een drinkwaterbedrijf bij de aanvraag verplicht is het goedgekeurde plan, zoals bepaald in artikel 13a, tweede lid, onderdeel b, toe te voegen. Op het moment dat een drinkwaterbedrijf vraagt de tarieven tijdelijk te mogen verhogen, is het noodzakelijk dat het bedrijf voorafgaand heeft onderzocht of de financiële gezondheid ook kan worden verbeterd door het nemen van andere maatregelen, waaronder in ieder geval het bijstorten van eigen vermogen door de aandeelhouders. Pas als deze maatregelen onvoldoende kunnen bijdragen aan het verbeteren van de financiële gezondheid van het drinkwaterbedrijf, kan dit bedrijf een aanvraag indienen om tijdelijk het tarief te verhogen. Immers, voordat de stap wordt gezet waarbij de consument meer gaat betalen, moet eerst worden gekeken naar andere, voor consumenten minder belastende, alternatieven.

Het nieuwe derde heeft tot gevolg dat als een drinkwaterbedrijf dit goedgekeurde plan niet toevoegt, de aanvraag niet kan worden beoordeeld. De Minister kan in dat geval op grond van artikel 4:5, eerste lid, onderdeel c, van de Algemene wet bestuursrecht besluiten de aanvraag niet te behandelen.

In het vierde lid is bepaald dat de aanvraag om een tijdelijke tariefverhoging in elk geval kan worden toegekend als een drinkwaterbedrijf niet voldoet aan de bij algemene maatregel van

bestuur gestelde regels dan wel dat uit de meerjarenprognose blijkt dat een drinkwaterbedrijf in de komende twee kalenderjaren niet meer zal voldoen aan deze regels. Als voorbeeld: indien uit de meerjarenprognose van 1 november 2025 blijkt dat het drinkwaterbedrijf in 2027 niet langer voldoet aan de financiële ratio's en hij voldoet aan de vereisten van artikel 13a, tweede lid, dat hij een aanvraag voor tariefverhoging kan indienen. In het vijfde lid wordt bepaald dat behalve de toekenningsgronden uit het vierde lid bij algemene maatregel van bestuur aanvullende toekenningsgronden kunnen worden aangewezen.

In het zesde lid is bepaald dat de tijdelijke tariefsverhoging maximaal 10% bedraagt, bovenop het tarief dat het drinkwaterbedrijf had mogen hanteren indien er geen aanvraag was gedaan. Deze verhoging mag maximaal vijf kalenderjaren voortduren. Mocht de financiële gezondheid na die periode niet voldoende zijn verbeterd, dan is het duidelijk dat er een structureel probleem is en dat deze oplossing om het tarief tijdelijk te verhogen niet passend is. Er moet dan worden gezocht naar een structurele oplossing zoals het bijstorten van eigen vermogen door bestaande of nieuwe aandeelhouders.

In het zevende lid wordt voorgesteld dat de ILT jaarlijks de hoogte van de verhoging van het tarief toetst aan het percentage dat is opgenomen in het zesde lid. Met het achtste lid wordt geregeld dat inzichtelijk blijft in deze periode hoe de verhoging van het tarief heeft plaatsgevonden.

In het negende lid is bepaald dat een drinkwaterbedrijf de tijdelijke tariefverhoging moet compenseren. Compenseren dient te gebeuren wanneer de financiële gezondheid dat toestaat. Bij algemene maatregel van bestuur (het tiende lid) zal worden bepaald onder welke (overige) voorwaarden en binnen welke termijn de compensatie plaatsvindt. Ook is van belang dat een drinkwaterbedrijf aan een aantal vereisten moet voldoen in de tijd dat de compensatie (nog) niet volledig heeft plaatsgevonden. Ook deze vereisten zullen bij algemene maatregel van bestuur worden bepaald. Overigens wordt gesproken over compensatie en niet over terugbetaling, omdat er naar verwachting sprake is van een behoorlijke periode tussen de tariefsverhoging en de compensatie. Om die reden kan niet op individueel niveau worden gesproken van terugbetaling. Immers, in de tussenliggende periode zullen vele mutaties plaatsvinden in het consumentenbestand van een drinkwaterbedrijf. Overigens geldt dit ook in het geval er sprake is van een onderschrijding of een overschrijding (artikel 12, derde en vierde lid).

Vervolgens is in het elfde lid bepaald wanneer een aanvraag in elk geval wordt afgewezen. Dit is het geval als een eerder door een drinkwaterbedrijf ingediende aanvraag is goedgekeurd en het drinkwaterbedrijf nog niet aan alle vereisten heeft voldaan die aan hem worden gesteld.

Voor de toelichting op artikel 13c wordt verwezen naar de toelichting op artikel I, onderdeel F.

Artikel I, onderdeel I (Wijziging artikel 60)

PM

DE MINISTER VAN INFRASTRUCTUUR EN WATERSTAAT,